

T.a.v.: Drs. M. Rutte, m.rutte@tweedekamer.nl
S.A.M. Kaag MA, MPhil, sigrid.kaag@tweedekamer.nl

In kopie naar:

W.B. Hoekstra, w.hoekstra@tweedekamer.nl, M.G.J. Harbers, m.harbers@tweedekamer.nl; S.T.M. Hermans, s.hermans@tweedekamer.nl; R.A.A. Jetten, r.jetten@tweedekamer.nl; S.P.R.A. van Weyenberg, s.vweyenberg@tweedekamer.nl; P.E. Heerma, P.Heerma@tweedekamer.nl; E.M.J. Ploumen, l.ploumen@tweedekamer.nl; J.F. Klaver, j.klaver@tweedekamer.nl; G.J.M. Segers, g.segers@tweedekamer.nl; en de informateur (post)

Leiden, 6 september 2021

Betreft: Rootsfonds voor interlandelijk geadopteerden in Nederland

Geachte heer Rutte, geachte mevrouw Kaag,

U werkt samen aan een 'proeve van regeerakkoord'. Het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) schrijft u aan in het belang van de mensenrechten van Nederlanders die uit het buitenland zijn geadopteerd. Sinds het verschijnen van het adviesrapport 'Advies Bezinning op interlandelijke adoptie' van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ), heeft het NJCM zich uitgesproken voor de mensenrechten, en in het bijzonder identiteitsrechten, van interlandelijk geadopteerden.¹ Het NJCM heeft reeds vanaf 2017 gepleit voor juridische en financiële ondersteuning vanuit de overheid voor geadopteerden bij hun zoektocht naar hun afstamming.²

De commissie-Joustra publiceerde in februari 2021 haar rapport over interlandelijke adoptie en kwam met heldere en verstrekkende conclusies: de Nederlandse overheid heeft jarenlange berichtgeving over illegale praktijken in de interlandelijke adoptiepraktijk genegeerd en vertegenwoordigers van de overheid handelden in strijd met de regels om adopties mogelijk te maken dan wel te bespoedigen. Het met opzet onmogelijk maken of bemoeilijken van het achterhalen van de afkomst en identiteit van geadopteerden is in strijd met de bepalingen van het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind, aldus de commissie. Het NJCM onderschrijft deze conclusies.

De bevindingen van de commissie-Joustra hebben reeds geleid tot excuses van de overheid aan geadopteerden en hun biologische ouders. Om het vertrouwen in de overheid te herstellen, heeft de Minister van Rechtsbescherming aangekondigd maatregelen te zullen treffen. Er is door de Minister ruim geld vrij gemaakt om een landelijk expertisecentrum in te stellen dat geadopteerden moet ondersteunen bij het zoeken en vinden van hun biologische ouders.³ Het budget zal worden besteed aan de versterking van de infrastructuur voor zoektochten van interlandelijke geadopteerden, zodat ondersteuning wordt geboden aan alle geadopteerden die een zoektocht ondernemen. Het expertisecentrum zal de kennis bundelen op het terrein van identiteitsvraagstukken, zoektochten en hulpverlening. Het expertisecentrum biedt daarmee een vorm van versterkte generieke ondersteuning.

1 <https://www.rsj.nl/documenten/rapporten/2016/10/14/advies-bezinning-op-interlandelijke-adoptie>.

2 Brieven NJCM te vinden via: <https://njcm.nl/actueel/njcm-onderschrijft-rsj-advies-interlandelijke-adoptie/>
<https://njcm.nl/actueel/reactie-njcm-op-het-rapport-commissie-onderzoek-interlandelijke-adoptie/>.

3 https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/uitgelicht/adoptie.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/06/03/tk-adoptie-en-andere-familierechtelijke-onderwerpen> De minister stelt 36,4 miljoen euro beschikbaar. Er zijn in Nederland naar schatting 39.000 geadopteerden.

'Er zijn misdaden gepleegd. Het is eigenlijk bizar, dat als je geadopteerd bent en er is sprake van vervalste papieren, dat je je eigen misdaad moet oplossen en dat je daarvoor moet betalen.' Dewi Deijle⁴

Het expertisecentrum richt zich echter uitdrukkelijk niet op de ondersteuning van individuele zoektochten.⁵ Derhalve dient er volgens het NJCM aanvullend een tegemoetkomingsregeling, een 'rootsfonds', te worden ingesteld voor geadopteerden. Immers het recht op identiteit is een individueel mensenrecht, een recht dat voor ieder mens eigen, specifiek en uniek is.

Het NJCM pleit dan ook voor directe ondersteuning in de vorm van een financiële tegemoetkoming per geadopteerde om diens zoektocht naar eigen keus te kunnen vormgeven. Met een dergelijke tegemoetkoming in de kosten kunnen geadopteerden, voor zover zij dat willen, in de gelegenheid worden gesteld om hun individuele zoektocht te bekostigen en meer te weten te komen over de gang van zaken rondom hun adoptie. Voor de geadopteerden is het nogal een zware en kostbare last om een dergelijke tegemoetkoming via de rechter te moeten afdwingen.⁶ Inmiddels heeft de Minister voor Rechtsbescherming tijdens het Algemeen Overleg van 9 juni jongstleden aangegeven toch te zullen kijken naar de mogelijkheden voor een dergelijke tegemoetkomingsregeling voor geadopteerden. In het najaar komt de Minister met een meer gedetailleerde reactie.⁷

'De kans op het vinden van ouders wordt met het verstrijken van de tijd steeds kleiner. We hebben al zoveel tijd verloren. Door corona worden de zoektochten bemoeilijkt.' Kana Verheul⁸

Het NJCM roept het toekomstige kabinet op om haast te maken met het opzetten van een rootsfonds, waarbij een individuele tegemoetkoming beschikbaar wordt gesteld voor de identiteitsvraagstukken van de groep Nederlanders die uit het buitenland zijn geadopteerd.⁹

Hoogachtend, i/o
Monique Steijns,
voorzitter NJCM

4 <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/staat-wijst-aansprakelijkheidsclaim-van-geadopteerden-uit-indonesie-af#>.

5 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/05/12/tk-beantwoording-vragen-vaste-commissie-voor-justitie-en-veiligheid-over-de-beleidsreactie-op-het-rapport-commissie-joustra>. Zie het antwoord op vraag 30+32 specifiek.

6 <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/staat-wijst-aansprakelijkheidsclaim-van-geadopteerden-uit-indonesie-af#>.

<https://www.trouw.nl/binnenland/adoptiekinderen-eisen-schadevergoeding-na-vernietigend-rapport~b6b13563/>. <https://www.trouw.nl/binnenland/valse-papieren-geroofd-als-kind-het-wordt-geadopteerden-onmogelijk-gemaakt-hun-recht-te-halen~b52352e8/>.

7 https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2021A01040

8 <https://www.ad.nl/binnenland/illegaal-geadopteerden-willen-compensatie-voor-zoektocht-biologische-ouders~a461c24a/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>.

9 Zie voor voorbeelden van regelingen: het Schadefonds Geweldsmisdrijven, de tijdelijke regeling slachtoffers jeugdzorg, de herstelregeling voor kinderen van gedupeerden & de toeslagenaffaire. Overigens kregen adoptiewensouders in het verleden een tegemoetkoming in de adoptiekosten, zie voor deze regeling: <https://www.uitvoeringvanbeleidszw.nl/subsidies-en-regelingen/tegemoetkoming-adoptiekosten/overzicht-aanvraagcriteria>.